

N:o 19.

Ank. till Riksd. kansli den 14 febr. 1890, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande sättet för försäljning af vissa kronans domäner. (I. A.)

I en inom Riksdagens Andra Kammare väckt och till statsutskottet remitterad motion (n:o 47), har herr *G. Erikson*, under återopande af en i samma ämne vid sistlidet års riksdag väckt motion och de då af honom anförda skäl, föreslagit, det Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t uttala önskvärdheten deraf, att, innan försäljning af kronans domäner skedde, det måtte undersökas, om icke egendomen kunde fördelas i smärre brukningsdelar, som i så fall borde säljas hvar för sig.

De skäl, som föranledde motionären att förlidet år framkomma med enahanda förslag, voro dels fördelen deraf att tillfälle bereddes mindre bemedlade att förvärfva egen jord, dels ock antagandet att de statens fastigheter, hvilkas försäljning blifvit beslutad, komme att inbringa större belopp, derest de sönderstyckades och försålles i mindre delar. Vid ärendets behandling i statsutskottet sistlidne riksdag förklarade sig utskottet instämma i motionärens åsigt om önskvärdheten deraf, att de mindre bemedlade samhällsmedlemmarne måtte i möjligaste mån beredas ökade tillfällen till förvärfvande af fast egendom, men framhöll derjemte, att ett betydelsefullt steg i sådan riktning redan år 1874 tagits, då beslut fattats om försäljning af kronans mindre domäner, och

att särskildt genom den utsträckning af försäljningen, som åren 1887 och 1888 beslutats, tillfällen till sådan sönderdelning, som af motionären åsyftats, icke torde komma att saknas, samt att Kongl. Maj:t, som bifallit förut väckta förslag om sådan styckning, säkert icke skulle underlåta att äfven framdeles, der sådant funnes för det allmänna gagneligt, förfara på enahanda sätt.

Utskottet, som delar den af nästlidet års statsutskott sålunda uttalade uppfattning, anser någon särskild åtgärd i förevarande ämne nu icke böra från Riksdagens sida ifrågakomma, helst som utskottet inhemtat, att Kongl. Maj:t jemväl under senaste året lemnat bifall till vissa kronoegendomars sönderstyckning vid deras försäljning.

Utskottet hemställer alltså,

att herr G. Eriksons ifrågavarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 februari 1890.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservation

af herr *Hans Andersson*:

Om det också, som utskottet ömförmler, ett par tre gånger händt, att Kongl. Maj:t på domänstyrelsens underdåniga framställning medgifvit försäljning i mindre delar af redan försålda kronoegendomar, så utesluta dessa få fall ingalunda sannolikheten af att långt flera af dem skulle för så väl staten som spekulanterna kunnat med större fördel i mindre brukningsdelar afyttras, derest vederbörande domäntjenstemän haft *skyldighet* och icke blott rättighet se till, om egendomarne i hänseende till läge

och areal medgifvit och lämpat sig för delning i två eller flera delar. Att så ej alltid skett framgår af exempel, som motionären meddelat utskottet, hvori han bland annat anför följande:

»Med anledning af en min motion, n:o 27, får jag påpeka, att under 1889 såldes för statens räkning furirsbostället Tossberg i Mattmars socken af Jemtlands län om $1\frac{1}{2}$ tunnland eller $\frac{3}{4}$ mantal skatte, hvars odlade egor ligga på 3 olika ställen, hvilket gjort det mycket lämpligt för försäljning i 3 delar om $\frac{1}{12}$ mantal vardera, och är jag förvissad derom, att, om så skett, staten erhållit i stället för 5,000 kronor minst 9,000 kronor, hvarförutom 3 familjer fått eget hem i stället för en.

Bostället Stengärde, om ungefär $\frac{1}{2}$ mantal i Näs socken af samma län, uppgifves hafva sålts 1888 för 9,000 kronor; egorna till detta hemman ligga särdeles väl till för klyfning i flera delar, ty der finnas stora odlingsbara marker, hvilka förut delvis blifvit torrlagda; och att der fans tillräckligt skog för flera åboar, bevisas deraf, att den som köpte egendomen har sålt afverkningsrätten till *halfva* skogen för 6,000 kronor».

Då det är otänkbart, att Kongl. Maj:t skall kunna känna till, hvilka egendomar lämpa sig för försäljning i mindre delar, utan att domänstyrelsen derom underrättar, så synes det som skärpta bestämmelser härutinnan för domäntjenstemännen äro af behovet påkallade. De sistnämndes nuvarande *rättighet* att föreslå försäljning i mindre delar bör därför förändras till en *skyldighet*. Någon våda af en sådan förändring kan icke uppstå, men väl fördelar.
